

482. MOLNÁR ERIK TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. június 1.)

Követ sürgősen nyilatkozzék Magyar Távíratok Iroda tudósítójának Vámbéry-ügyről.¹ Erőteljes szavakkal bélyegezze meg magatartását. Különösen sajtónyilatkozatát és annak Amerika Hangjára vonatkozó részét.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

¹ L. e kötet 484. sz. levelét.

483. RÁKOSI MÁTYÁS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. június 10.)

Kedves Barátom!

Köszönettel vettem május 31-i soraidat és a levedben foglalt igen érdekes információkat. Ami a háborúra vonatkozó „legjobb informátorok” véleményét illeti, már 1945 óta hozzá vagyok szokva, hogy egy usque két éven belülré biztosan megjövendölik a háborút. Ha ezt a szokásukat 20-25 évig folytatják, úgy azt hiszem, nincs baj. Annyi bizonyos, hogy Mindszenty egyetlen reménye az adott viszonyok között a háború. A napokban lefolyt püspöki konferencián Mindszentynek egyetlen érve az volt, hogy novemberben ez a rezsim már úgysem létezik, ennél fogva nem érdemes vele tárgyalni. Egy úgynevezett katolikus közéleti tényező keserűen mondta nekem, hogy 1943 óta folyton ezzel a novemberi dátummal operál. Enyhítő körülménynek azt hozta fel, hogy 1943-ban, 1944-ben ugyanígy és ugyanilyen biztonsággal emlegette a V1-t és a V2-t.

Ezen a téren, ha szabad így kifejeznem magam, mi defenzívában vagyunk, a szó szoros értelmében csak visszaütünk. Hogy sor kerül-e Mindszenty letartóztatására, az természetesen politikai kérdés. Erősen meggondolandó, mert nehezen jön helyébe egy ilyen vakul vagdalódzó, sorozatos politikai hibákat elkövető és 30 évre visszamenően lekompromittált múltú egyén. Ebből a szempontból nem is olyan rossz ellenfél. Az államosítás elhatározott dolog, a jövő héten megtörténik, miután a kálvinistákkal megegyeztünk. Rajta leszünk természetesen, hogy mint eddig, a jövőben is a suaviter in modo¹ politikát vigyük.

Az amerikaiak hat héttel ezelőtt felajánlották, hogy üljünk le tárgyalni, és az összes vitás kérdéseket közvetlenül, barátságos tárgyalással intézzük el. Nyomatékkal, mint konciliális gesztust felszabadítottak a washingtoni követség részére 700 000 dollárt. Mi azonnal készeknek nyilatkoztunk, természetesen az összes sérelmeink felsorolása mellett. A tárgyalások a lengyelországi utunk, azaz kb. július 20. után meg is indulnak. Ez a tény azt mutatja, hogy ősre az amerikaiak valami különöset nem készítenek elő, különben nem volna értelme a tárgyalásoknak. Egyébként ugyancsak „feltétlenül beavatott” amerikai körökben az volt a meggyőződés, hogy májusra „valami nagy dolog” készül. Valószínű az idegháború egy ballonja volt.

Gauquié egy roué, aki tartok tőle, hogy azért dicsér engem előtted agyba-főbe, mert reméli, hogy ez valamilyen formában visszakerül hozzám. Amennyire meg tudjuk állapítani, a hivatalos jelentései nem egészen vágnak ezzel egybe.

Böloni barátunkra vonatkozólag: én is örülök, hogy jobb helyzetbe kerül, bár az utolsó időben anyagilag el volt látva.

Mi itt most nyakig el vagyunk foglalva az egyesülési kongresszussal. Utána jön a lengyel-magyar szerződés, vele párhuzamosan az iskolák államosítása, úgyhogy Péter-Pálíg mozgalmas lesz az ország.

Nagyon helyeslem a Vámbéry-ügyben tett nyilatkozatodat. Becstelen ember lett, meggyávtult öreg koldus, aki az ellenségnek a talpát nyalogatja.

Gazdasági helyzetünk javul, az eső a reakció nagy bánatára eddig mintha megrendelészerűen esett volna, úgyhogy a parasztság és a munkásság között nagy az optimizmus.

Mit gondolnál egy kis hazalátogatásról? Az én tapasztalataim szerint, ilyen fontos posztion mint a Tiéd, nem árt 6-8 havonként egyszer néhány hétre hazajönni, különösen az ilyen fiatal demokráciában, ahol a fél esztendő igen jelentős változásokat mutathat. Gondolkozz rajta, és ha egyetértesz velem, akkor természetesen semmi akadály nincs, hogy a nyári hónapokban, mondjuk egy hónapra hazajönnél. Bár ifjúi eréllyel viszed az ügyeket, mégsem vagy már egészen mai gyerek, és egy kis itthoni pihenés biztosan Rád férne.

Feleségem szépen köszöni az üdvözléted és melegen viszonzozza. Én is kérem, hogy add át üdvözléteket feleségednek.

Abban a reményben, hogy hamarosan itthon találkozunk, még egyszer köszönöm a jó munkát, amit ott végzel, jó egészséget, sok sikert kívánok hozzá és maradok őszinte híved.

PIL 274. f. 10/10. ó. e. (másodpéldány)

¹ Latin mondás: szelíden a módban, de erőteljesen a lényegben (suaviter in modo, forbitur in re).

484. VÁMBÉRY RUSZTEM KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Long Island, 1948. június 12.)

Igen tisztelt Elnök Úr!

Kedves Barátom!

Elvi álláspontom, hogy azzal, amit az itteni magyar lapok írnak, nem törődöm. Még is talán jellemző, hogy a horthysta Népszava a gyalázkodó cikkek egész sorozatában sokkal hevesebben támad, mint a kommunista M[agyar] Jövő. Utóbbinak támadása csak annyiban rosszhiszeműbb, mert tudta, hogy a Journal Americanban megjelent cikket nem én írtam, s hogy nevenek jogtalan használata miatt libel suit-ot¹ indítottam. Tegnap egy ismerősöm felolvasta azt a nyilatkozatot, amelyet lemondásom (nem „disszidálásom”) alkalmából a M. Távirati Irodának adtál.²

Kizárólag személyed iránt érzett régi tiszteletből, azt hiszem, kötelességem, hogy néhány ténybeli adatot közöljek, amelyeket nem ismerhettél.

Már több hónap óta a magyar külügy a bizalmatlanságnak félreismerhetetlen jeleit adta. Így megvonta az útlevel-meghosszabbítás, a vízumengedélyezés jogát, s amikor a centenáriumi vízumok engedélyezésével a II. köv. titkárt (kommunista) bízta meg, az instrukciót csak ezzel, de velem nem közölte. Megvonta azt a jogot is, hogy a minisztérium előzetes megkérdezése nélkül a követség tagját előadás tartására kiküldhessem vagy magam azt vállalhassam.

Hogy a 22 személyre csökkent követség személyzetének kiegészítését sürgető leveleimre, sürgönyeimre nem válaszoltak, hogy múlt szeptember óta nem volt gazdasági referens, noha az ily ügyekben a szaktudás hiánya sok százezer dollárnyi kárt okozott a „népi demokráciának”, amely gyorsforralón nevelt „diplomátákat”, akik se az országot, ahová küldték, se a történelmet, se a nemzetközi jogot nem ismerték, mindez eléggé ismeretes.

Ellenben bizonyára nincs tudomásod arról, hogy minő képtelen követeléseket támasztottak. Így pl. egy utasítás azt kívánta, hogy a washingtoni 68 követség mindegyiké-